

**LIETUVOS RESPUBLIKOS LIETUVOS RESPUBLIKOS SVEIKATOS PRIEŽIŪROS ĮSTAIGŲ ĮSTATYMO NR. I-1367 5 IR 45
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO (TOLIAU – PROJEKTAS) DERINIMO PAŽYMA**

Institucijos pavadinimas, rašto data ir numeris	Pastabos ir pasiūlymai	Argumentai, kodėl į pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies
Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos 2020 m. liepos 8 d. raštas Nr. (1.6E) 2T-1000	<p>1. Iš esmės nepritariame Projekto nuostatomis dėl vienos griežčiausių galimų sankcijų – licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai galiojimo sustabdymo, tuo pagrindu, kad asmens sveikatos priežiūros įstaiga nesinaudoja valstybės elektronine sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacine sistema ir (arba) elektroninės sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacinės sistemos veiklą reguliuojančių teisės aktų nustatyta tvarka neteikia duomenų į šią sistemą, nes konstituciniu požiūriu tokia poveikio priemonė ir nustatomas ūkinės veiklos laisvės ribojimas yra neproporcingi siekiamam tikslui.</p> <p>Konstitucijos 46 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad Lietuvos ūkis grindžiamas privačios nuosavybės teise, asmens ūkinės veiklos laisve ir iniciatyva. To paties straipsnio 3 dalies nuostata, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei, įtvirtintas konstitucinis principas, nubrėžiantis ūkinės veiklos reguliavimo tikslus, kryptis, būdus, ribas. Įstatymais nustatomi ūkinės veiklos apribojimai turi atitikti Konstitucijos 46 straipsnio 3 dalyje nustatytą konstitucinį imperatyvą, jog valstybė reguliuoja ūkinę veiklą taip, kad ji tarnautų bendrai tautos gerovei. Konstitucinio Teismo aktuose ne kartą pažymėta, kad pagal Konstituciją riboti asmens teisės ir laisvės, taip pat ir ūkinės veiklos laisvę, galima, jeigu yra laikomasi šių sąlygų: tai daroma įstatymu; ribojimai yra būtini demokratinėje visuomenėje siekiant apsaugoti kitų asmenų teises bei laisves ir Konstitucijoje įtvirtintas vertybes, taip pat konstituciškai svarbius tikslus; ribojimais nėra paneigiama teisių ir laisvių prigimtis bei jų esmė; yra laikomasi konstitucinio proporcingumo principo (<i>inter alia</i> 2004 m. sausio 26 d., 2005 m. gegužės 13 d., 2008 m. kovo 15 d. nutarimai).</p> <p>Konstitucinis proporcingumo principas yra vienas iš konstitucinio teisinės valstybės principo elementų (<i>inter alia</i> 2004 m. gruodžio 29 d., 2011 m. liepos 7 d., 2013 m. sausio 25 d. nutarimai), kuris suponuoja <i>inter alia</i> tai, kad nustatant teisinius apribojimus ir atsakomybę</p>	<p>Neatsižvelgta. Projekto aiškinamasis raštas papildytas projektu siūlomų nuostatų poveikio vertinimu bei siūlomos poveikio priemonės – licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai (ar jos dalies) galiojimo sustabdymo – proporcingumo įvertinimu.</p> <p>Siūlomos poveikio priemonės už projekte nurodytą pažeidimą proporcingumas grindžiamas tuo, kad: 1) kitos taikomos priemonės, skirtos skatinti naudotis Elektronine sveikatos paslaugų ir bendradarbiavimo infrastruktūros informacine sistema (toliau – ESPBI IS) ir teikti į ją duomenis – naudojimosi ESPBI IS kai įstaigos veiklos rezultatų rodiklio (kurio pasiekta reikšmė turi įtakos įstaigos vadovo darbo užmokesčio kintamosios dalies dydžiui) nustatymas, viešinimo ir raginimo naudotis ESPBI IS veiklos – yra nepakankamai efektyvios; 2) licencija už nesinaudojimą ESPBI IS ar duomenų neteikimą į ją bus stabdoma tik po įspėjimo laikotarpio (jis negali būti trumpesnis kaip 30 dienų); 3) licencija nebus stabdoma už mažareikšmius duomenų teikimo pažeidimus (kaip jie apibrėžti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme); 4) duomenų teikimas į ESPBI IS yra ypač svarbus pacientams, siekiant užtikrinti jiems teikiamų asmens sveikatos priežiūros paslaugų prieinamumą ir kokybę (kad pacientas galėtų kreiptis į bet kurią Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigą (turėdamas elektroninį siuntimą) ir ji naudodamasi ESPBI IS esančiais duomenimis (paciento elektronine sveikatos istorija) galėtų greitai (nekartodama jau atliktų tyrimų ir pan.) suteikti reikiamas ir kokybiškas asmens sveikatos priežiūros paslaugas); 5) privalomumas naudotis ESPBI IS</p>

	<p>už teisės pažeidimus privalu paisyti protingumo reikalavimo, taip pat proporcingumo principo (<i>inter alia</i> 2004 m. gruodžio 13 d., 2009 m. kovo 2 d., 2013 m. gruodžio 6 d. nutarimai); už teisės pažeidimus valstybės nustatomos poveikio priemonės turi būti proporcingos (adekvačios) teisės pažeidimui, atitikti siekiamus teisėtus ir visuotinai svarbius tikslus, neturi varžyti asmens akivaizdžiai labiau, negu reikia šiems tikslams pasiekti (<i>inter alia</i> 2000 m. gruodžio 6 d., 2011 m. sausio 31 d., 2013 m. gruodžio 6 d. nutarimai).</p> <p>Atsižvelgiant į tai, pritariame Ekonomikos ir inovacijų ministerijos Projektui teiktoje išvadoje dėstomai pastabai dėl poreikio įvertinti Projektu siūlomos poveikio priemonės – licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai (ar jos dalies) galiojimo sustabdymo – proporcingumą, atsižvelgiant į pažeidimo pobūdį ir galimą žalą bei siūlomos poveikio priemonės pasekmes. Pažymėtina, kad sustabdžius asmens sveikatos priežiūros įstaigos veiklą visuomenei net gyvybiškai svarbios asmens sveikatos priežiūros paslaugos nebūtų teikiamos. Toks ūkinės veiklos ribojimas ne tik nepagrįstai varžo asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklą, bet ir neatitinka bendros tautos gerovės siekio, vadovaujantis kuriuo ir yra nustatomi ūkinės veiklos laisvės ribojimai, o taip pat konstitucinės nuostatos, kad valstybė rūpinasi žmonių sveikata ir laiduoja medicinos pagalbą bei paslaugas žmogui susirgus (Konstitucijos 53 str. 1 d.). Todėl nepritardami Projektui, siūlome šių nuostatų atsisakyti ir apsvarstyti galimybę taikyti ne baudžiamojo, o skatinamojo pobūdžio priemonės asmens sveikatos priežiūros įstaigoms naudotis informacine sistema ir teikti jai duomenis.</p>	<p>nuo 2011 m. yra įtvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymo 13¹ straipsnyje (o praktiškai ESPBI IS galima naudotis nuo 2015 m.), tačiau jo nesilaikant (nesant priemonių užtikrinti jo laikymąsi) pažeidžiama pacientų teisė į kokybiškas asmens sveikatos priežiūros paslaugas (pagal šiuo metu įmanomą kokybės lygį, t. y. naudojant informacines sistemas - ESPBI IS).</p>
	<p>2. Projekto 1 straipsnio 1 dalyje keičiamo įstatymo 5 straipsnio 11 dalies 2 punkte ir Projekto 1 straipsnio 2 dalyje keičiamo įstatymo 5 straipsnio 11¹ dalyje dėstoma, kad licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai (ar jos dalies) galiojimas stabdomas (be kitų nurodytų sąlygų), jei asmens sveikatos priežiūros įstaiga nesinaudoja Projekte nurodyta informacine sistema. Projekto 1 straipsnio 1 dalyje keičiamo įstatymo 5 straipsnio 11 dalies 2 punkte taip pat nustatyta, kad licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai (ar jos dalies) galiojimas stabdomas (be kitų nurodytų sąlygų), jei asmens sveikatos priežiūros įstaiga neteikia duomenų į Projekte nurodytą informacinę sistemą. Lieka neaišku: kokia dalimi asmens sveikatos priežiūros įstaiga turi nesinaudoti nurodytąja</p>	<p>Atsižvelgta iš dalies. Siekiant teisinio aiškumo projekte numatyta, kad ESPBI IS veiklą reguliuojančių teisės aktų nustatyta tvarka <i>ESPBI IS nepildo elektroninių dokumentų</i> ir (arba) <i>neteikia jų duomenų į ESPBI IS</i>, t. y. turės būti nustatytas elektroninių dokumentų neužpildymo arba tokių dokumentų (jų duomenų) neperdavimo ESPBI IS faktas.</p> <p>Siūloma poveikio priemonė iš esmės yra analogiška Įstatymo 5 straipsnio 11 dalies 2 punkte nurodytam licencijos galiojimo stabdymo pagrindui, „kai paaiškėja, kad asmens sveikatos priežiūros įstaiga pažeidžia šio straipsnio 4 dalyje nurodytus reikalavimus“,</p>

	<p>informacine sistema, kad būtų galima konstatuoti nesinaudojimo nurodytąja informacine sistema aplinkybes; ar kokia dalimi turi neteikti duomenų, kad būtų konstatuotos duomenų neteikimo aplinkybės. Pastebėtina, kad jei bent iš dalies asmens sveikatos priežiūros įstaiga informacine sistema naudotųsi ar duomenis teiktų, tuomet nebūtų pakankamo pagrindo vertinti, kad informacine sistema nesinaudojama ar duomenys neteikiami.</p>	<p>t. y. reikalavimą atitikti „Lietuvos Respublikos <i>įstatymų</i>, Lietuvos Respublikos Vyriausybės <i>nutarimų</i> ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro <i>įsakymų</i>, reglamentuojančių asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklą, <i>nustatytus</i> higienos, medicinos priemonių (prietaisų) (toliau – medicinos priemonės), personalo, patalpų ir teisinės formos reikalavimus“. Pastebėtina, kad įstatyme negali būti surašyti visi reikalavimai sveikatos priežiūros įstaigoms, nes jie labai skiriasi įvairioms sveikatos priežiūros paslaugoms, kaip negali būti surašyti ir detalūs reikalavimai, koks duomenų neteikimo į ESPBI IS mastas laikytinas duomenų neteikimu (pvz., ar vieno duomens (pvz., diagnozės kodo) nepateikimas ar jo klaidingas pateikimas laikytina duomenų neteikimu, ar ne). Pastebėtina, kad taikant licencijos galiojimo sustabdymą už projektu siūlomą pažeidimą (kaip ir kitus Įstatymo 5 straipsnio 11 dalies 2 punkte nurodytus pažeidimus) bus taikomos Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 36⁹ straipsnyje nustatytos mažareikšmio teisės aktų reikalavimų pažeidimo šalinimo taisyklės. Be to, Įstatymo 5 straipsnio 11 dalies 2 punkte numatytas pažeidimų pašalinimo terminas (ne ilgesnis kaip 30 dienų nuo licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai turėtojo informavimo apie pažeidimo padarymą dienos), per kurį įstaiga galėtų pašalinti duomenų teikimo į ESPBI IS pažeidimus. Taigi rizikos, kad už nedidelius pažeidimus įstaigų licencijos galiojimas bus stabdomas ir jos negalės pacientams laiku suteikti reikalingų asmens sveikatos priežiūros paslaugų, nėra.</p> <p><i>Šiais paaiškinimais papildytas projekto aiškinamasis raštas.</i></p>
--	--	---

	<p>3. Pastebėtina, kad Projekto 1 straipsnio 1 dalyje keičiamo įstatymo 5 straipsnio 11 dalies 2 punkte yra numatomos sąlygos dėl nesinaudojimo nurodytąja informacine sistema ir duomenų neteikimo į nurodytąją informacinę sistemą, o Projekto 1 straipsnio 2 dalyje keičiamo įstatymo 5 straipsnio 11¹ dalyje apsiribojama tik sąlyga dėl nesinaudojimo nurodytąja informacine sistema. Siūlytina šias nuostatas suvienodinti.</p>	<p>Neatsižvelgta. Projekto aiškinamajame rašte paaiškinta, kad projektu siūloma nustatyti, jog licencija asmens sveikatos priežiūros veiklai būtų stabdoma tik toms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms, kurias teikiant į ESPBI IS neteikiami duomenys (vadovaujantis įstatymo 5 straipsnio 11¹ dalies pirmuoju sakiniu). Tačiau jei asmens sveikatos priežiūros įstaiga nesinaudoja ESPBI IS visai (nėra sudariusi sutarties su pagrindiniu ESPBI IS tvarkytoju dėl naudojimosi ESPBI IS), licencija asmens sveikatos priežiūros veiklai būtų stabdoma visoms asmens sveikatos priežiūros paslaugoms (vadovaujantis įstatymo 5 straipsnio 11¹ dalies antruoju sakiniu).</p>
<p>Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijos 2020 m. birželio 18 d. raštas Nr. 3-2470</p>	<p><...> prašome Projekto rengėjų nustatyti, kad atsakinga institucija, prieš stabdant licenciją, turi įspėti ūkio subjektą apie pažeidimą bei nustatyti terminą veiklos trūkumams pašalinti.</p> <p>Siūlome įvertinti ir tas situacijas, kai asmens sveikatos priežiūros įstaiga nesinaudoja ar negali naudotis e. sveikata dėl nuo jos nepriklausančių priežasčių, pvz. užtrūkęs įdiegimas.</p>	<p>Neatsižvelgta. Projekto 5 straipsnio 11 dalies 2 punkto b papunktyje nustatytas įspėjimo terminas bus taikomas ir projekte nurodytų pažeidimų (nesinaudojimo ESPBI IS ir duomenų į ją neteikimo) atveju: „b) per Valstybinės akreditavimo sveikatos priežiūros veiklai tarnybos nustatytą licencijuojamos veiklos pažeidimų pašalinimo terminą, kuris negali būti ilgesnis kaip 30 dienų nuo licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai turėtojo informavimo apie pažeidimo padarymą dienos, asmens sveikatos priežiūros įstaiga Asmens sveikatos priežiūros įstaigų licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka nepašalina licencijuojamos veiklos pažeidimų“.</p> <p>Pažymėtina ir tai, kad licencijos galiojimo stabdymas už nesinaudojimą ESPBI IS (sutarties dėl naudojimosi ESPBI IS nesudarymą su pagrindiniu ESPBI IS tvarkytoju) bus aktualus tik toms įstaigoms, kurios iki įstatymo projekto įsigaliojimo nebus sudariusios minėtų sutarčių, bei naujai įsisteigusioms įstaigoms (jos naudotis ESPBI IS turėtų pasiruošti iki licencijos asmens sveikatos priežiūros veiklai gavimo).</p>